

**UCHWAŁA NR VI/XXVI/368/21
RADY POWIATU WEJHEROWSKIEGO**

z dnia 17 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wejherowskim na lata 2022 - 2032

Na podstawie: art. 4 ust. 1 pkt 5 i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 920), oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j.t. Dz. U. z 2021 r. poz. 573), w związku z uchwałą nr VI/XVIII/286/20 Rady Powiatu Wejherowskiego z dnia 18 grudnia 2020 roku w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030,

**Rada Powiatu Wejherowskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

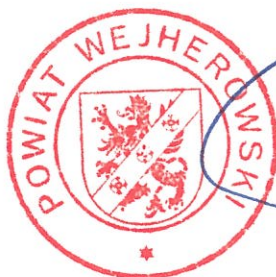
Uchwala się „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wejherowskim na lata 2022-2032”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wejherowskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Wejherowskiego

Józef Reszke

Załącznik do Uchwały
Nr *.VII/XXVI/368/21*
Rady Powiatu Wejherowskiego
z dnia *17 grudnia 2021 r.*

POWIATOWY PROGRAM NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2022 – 2032

Spis treści

I.	Wprowadzenie	2
II.	Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim.....	3
2.1.	Niepełnosprawność i orzecznictwo.	3
2.2.	Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób	10
2.3.	Rehabilitacja społeczna	20
2.4.	Pomoc społeczna na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim.....	27
2.5.	Organizacje pozarządowe.....	33
III.	Analiza SWOT	38
IV.	Cele i zadania	42
V.	Realizatorzy programu.	45
VI.	Źródła finansowania.....	45
VII.	Spis tabel	46
VIII.	Spis wykresów.....	47

I. Wprowadzenie

W 2021 roku zakończono realizację „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wejherowskim na lata 2018-2021”. Niniejszy Program jest kontynuacją działań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, których podstawą są przepisy Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573) wraz z aktami wykonawczymi. W Programie dokonano aktualizacji działań pod kątem rosnących potrzeb mieszkańców powiatu z orzeczoną niepełnosprawnością, źródeł finansowania oraz zasobów instytucjonalnych.

Założeniem Programu jest jego interdyscyplinarny wymiar, bowiem problemy osób z niepełnosprawnościami, nie dotyczą jedynie obszaru pomocy społecznej, ale także sfery zdrowia, edukacji czy kultury, sportu i rekreacji. Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest programem operacyjnym do Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030, która została przejęta do realizacji Uchwałą Rady Powiatu VI/XVIII/286/20 z dnia 18 grudnia 2020r.

„Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wejherowskim na lata 2022-2032” opracował zespół powołany Uchwałą Zarządu Powiatu Wejherowskiego nr VI/357/21 z dnia 30.03.2021r.

Założenia do niniejszego programu opracowano w oparciu o dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych pozyskane z jednostek pomocy społecznej na terenie powiatu, Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie, Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności i obejmują zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych swym zakresem rehabilitację społeczną, zawodową oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych, które wpisują się w założenia aktów prawa krajowego (Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych, czy Program kompleksowego wsparcia Rodzin „ Za życiem”) oraz prawa europejskiego (Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Europejskiej Karcie Społecznej).

II. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim.

Zdiagnozowanie skali zjawiska niepełnosprawności jest trudnym procesem, ze względu na brak aktualnych danych GUS oraz z uwagi na obowiązujące w kraju cztery systemy orzecznicze (ZUS, KRUS, MON, PZON). Aktualne informacje na temat osób z niepełnosprawnościami w powiecie wejherowskim dostarcza Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie. Diagnozę środowiska osób niepełnosprawnych na potrzeby niniejszego programu opracowano również w oparciu o analizę danych statystycznych będących w posiadaniu ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu wejherowskiego, Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, w zakresie udzielanego wsparcia osobom niepełnosprawnym.

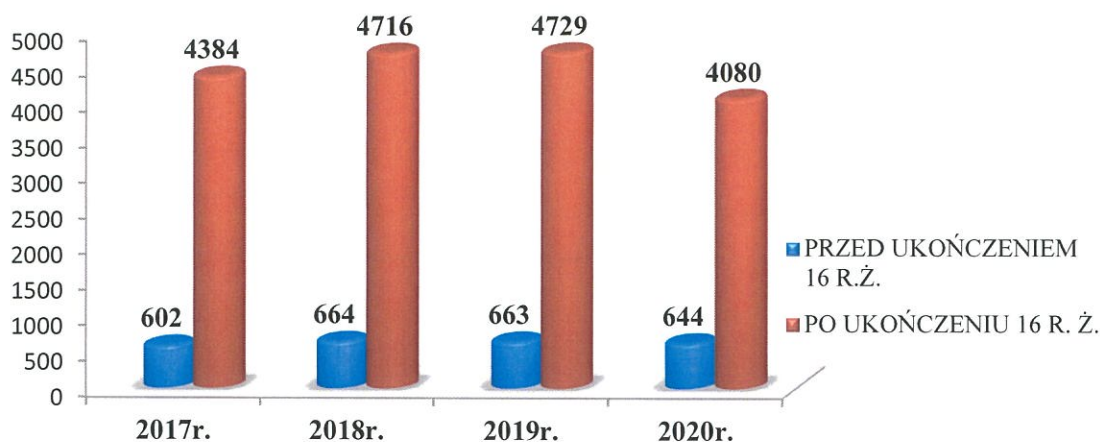
2.1. Niepełnosprawność i orzecznictwo.

Niepełnosprawność jest poważnym problemem społecznym i nie dotyczy tylko osób starszych, występuje także wśród osób bardzo młodych, a nawet dzieci wskutek wad wrodzonych, chorób przewlekłych, wypadków lub urazów. System orzecznictwa w Polsce przeszedł duże zmiany i obecnie obowiązują cztery rodzaje orzecznictwa, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

1. do celów rentowych w ZUS,
2. do celów rentowych w KRUS,
3. do celów o niezdolności do służby wojskowej, prowadzone przez komisje lekarskie podległe MON lub ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych,
4. do celów pozarentowych – orzecznictwo prowadzone przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności.

Dane, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, które zostały objęte ewidencją Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie, ilustrują poniższe zestawienia.

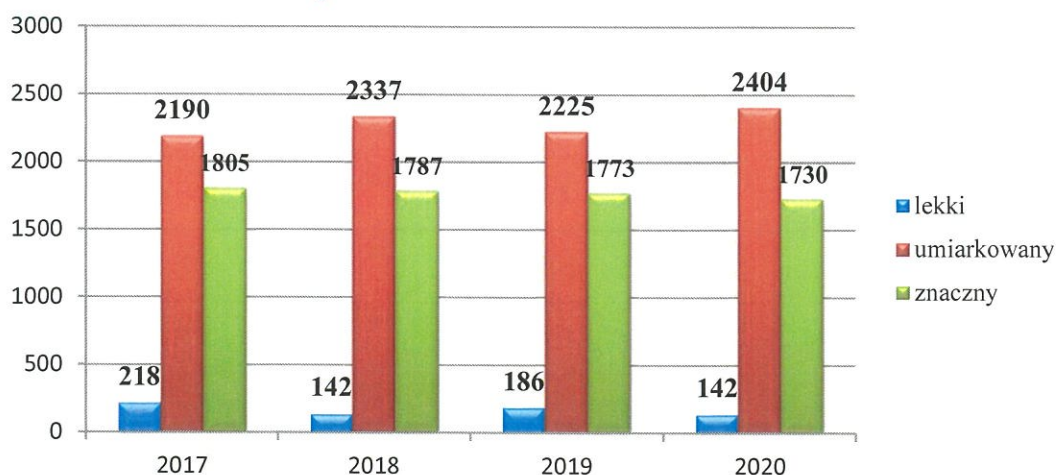
Wykres 1 Przyjęte wnioski w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności w latach 2017-2020 przez PZON.

Źródło: PZON Wejherowo.

Liczba przyjętych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności sukcesywnie wzrastała do 2019 roku. Tendencja ta utrzymywała się już od 2014 roku, dotyczy zarówno dzieci jak i osób po szesnastym roku życia. Znaczny spadek liczby wniosków wpływających do Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności odnotowano natomiast w 2020 roku, co spowodowane było pandemią SARS-COV-2. W latach 2018-2020 odnotowano spadek liczby wydanych orzeczeń w stopniu lekkim w stosunku do roku 2017, oraz sukcesywny spadek liczby wydanych orzeczeń w stopniu znacznym. Liczba wydanych orzeczeń w stopniu umiarkowanym utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 2 Wydane orzeczenia ze względu na stopień niepełnosprawności w latach 2017-2020 przez PZON.

Źródło: PZON Wejherowo.

W 2020 roku najczęściej orzekane były kobiety w związku z ograniczoną sprawnością narządu ruchu, będące w wieku poprodukcyjnym (w wieku 60 r.ż. i więcej). Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności u mężczyzn była również ograniczona sprawność narządu ruchu i dotyczyła panów w wieku 60 lat lub powyżej.

Blisko 37,5% osób, które uzyskały w 2020 roku status osoby niepełnosprawnej, otrzymało orzeczenie z powodu więcej niż jednej przyczyny. Zaledwie 26% osób z orzeczoną niepełnosprawnością podejmuje zatrudnienie przy czym ok. 47% osób z orzeczoną niepełnosprawnością jest w wieku produkcyjnym. Najczęściej mieszkańcy powiatu orzekani byli w związku z problemami w obrębie narządu ruchu (05-R), chorobami układu krążenia i oddechowego (07-S).

Strukturę osób niepełnosprawnych ze względu na przyczynę niepełnosprawności przedstawiają poniższe tabele,(nr 1 dotycząca osób do 16 r.ż. i nr 2 osób powyżej 16.r.ż.)

Tabela 1 Wydane orzeczenia o niepełnosprawności ze względu na przyczynę.

		ogółem	Wg płci		0-3	4-7	8-16
			K	M			
2020 rok	01-U	59	21	38	5	8	46
	02-P	25	10	15	0	6	19
	03-L	39	20	19	13	12	14
	04-O	49	21	28	10	14	25
	05-R	74	42	32	9	18	47
	06-E	21	11	10	3	8	10
	07-S	85	37	48	30	26	29
	08-T	34	17	17	17	10	7
	09-M	37	19	18	15	9	13
	10-N	108	50	58	36	32	40
	11-I	125	59	66	34	37	54
	12-C	155	27	128	34	53	68
Razem		811	334	477	206	233	372

Źródło: PZON Wejherowo.

Tabela 2 Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na przyczynę.

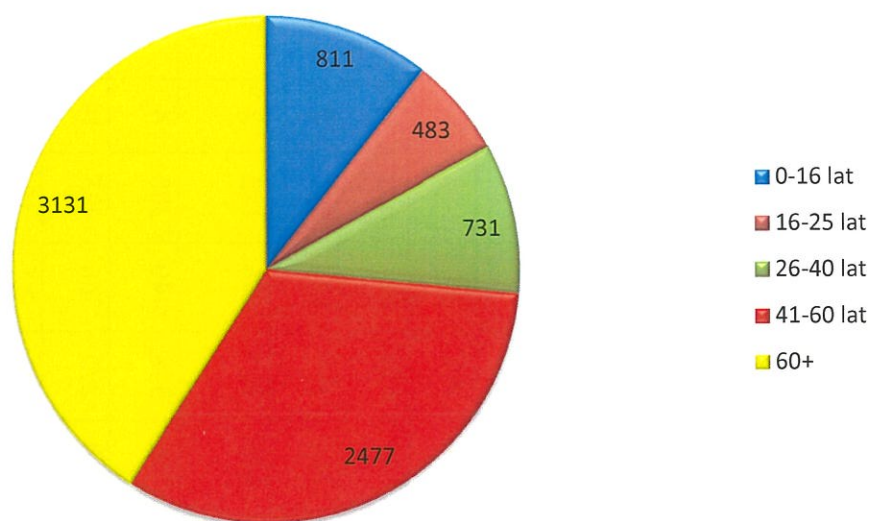
	ogółem	Wg płci			Wg stopnia niep.			Wg zatrudnienia		16-25	26-40	41-59	60 i więcej
		K	M	Z	U	L	pracujący		niepracujący				
							pracy	niepracy					
2020rok	01-U	43	53	62	33	1	11	85	52	28	13	3	
	02-P	260	231	252	225	14	90	401	60	112	211	108	
	03-L	150	159	56	226	27	85	224	26	24	87	172	
	04-O	134	98	94	130	8	50	182	27	33	62	110	
	05-R	1310	878	556	1564	68	698	1490	86	205	921	976	
	06-E	51	67	57	59	2	26	92	23	32	45	18	
	07-S	525	656	527	635	19	251	930	19	48	370	744	
	08-T	144	159	175	121	7	83	220	18	32	117	136	
	09-M	145	165	196	112	2	78	232	14	30	96	170	
	10-N	396	348	440	300	4	168	576	50	84	244	366	
	11-I	540	275	366	435	14	242	573	78	100	310	327	
	12-C	8	27	22	13	0	2	33	30	3	1	1	
Razem	6822	3706	3116	2803	3853	166	1784	5038	483	731	2477	3131	

Źródło: PZON Wejherowo

W przypadku osób do 16 roku życia najczęściej orzeczeń uzyskały dzieci w wieku 8-16 roku życia tj. w wieku szkolnym, a następnie w wieku przedszkolnym (4-7 lat). Najlicniejszą grupę stanowią dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju (12-C), innymi schorzeniami (11 – I: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego) oraz z zaburzeniami neurologicznymi (10- N). W porównaniu do poprzedniego okresu programowania wiodącymi były schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce oraz zaburzenia neurologiczne i zaburzenia narządu ruchu (05-R), a największą grupę dzieci z orzeczeniem stanowiły dzieci w wieku 8-16 roku życia oraz w wieku do 3 lat.

Poniższy wykres przedstawia wydane orzeczenia ze względu na wiek osób orzekanych i pokazuje , że największą grupę stanowią osoby powyżej sześćdziesiątego roku życia.

Wykres 3 Wydane orzeczenia ze względu na wiek osoby niepełnosprawnej w 2020 roku przez PZON w Wejherowie.

Źródło: PZON Wejherowo.

Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności w 2020 roku wydano przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mieszkańcom Wejherowa i gminy Luzino tj. 1,2% ogółu mieszkańców , w gminie Gniewino 1% i gminie wiejskiej Wejherowo 0,9%.

Przy czym w gminach miejskich wydano najwięcej orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności tj. 58,4% orzeczeń (Wejherowo- 28,38%, Rumia- 18,57%, Reda – 11,45%).

Natomiast w gminach wiejskich najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności w analogicznym okresie wydano mieszkańcom gminy Wejherowo – 0,98%, Luzino – 1,19% oraz Szemud – 1,43%.

W gminach wiejskich Wejherowo, Szemud i Luzino podobnie jak w w/w gminach miejskich największy odsetek stanowiły orzeczenia w stopniu umiarkowanym i dotyczy osób pozostających bez zatrudnienia. Osoby niepełnosprawne bezrobotne w g. Wejherowo – 68,41% w g. Luzino – 72,73%, a w g. Szemud - 77,41%.

Z uwagi na brak jednolitego systemu orzeczniczego w Polsce nie można oszacować ile osób w powiecie posiada orzeczenia i w jakim stopniu. Obecnie funkcjonujący system pozwala na posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności przez jedną osobę z różnych źródeł np. z ZUS i PZON jednocześnie.

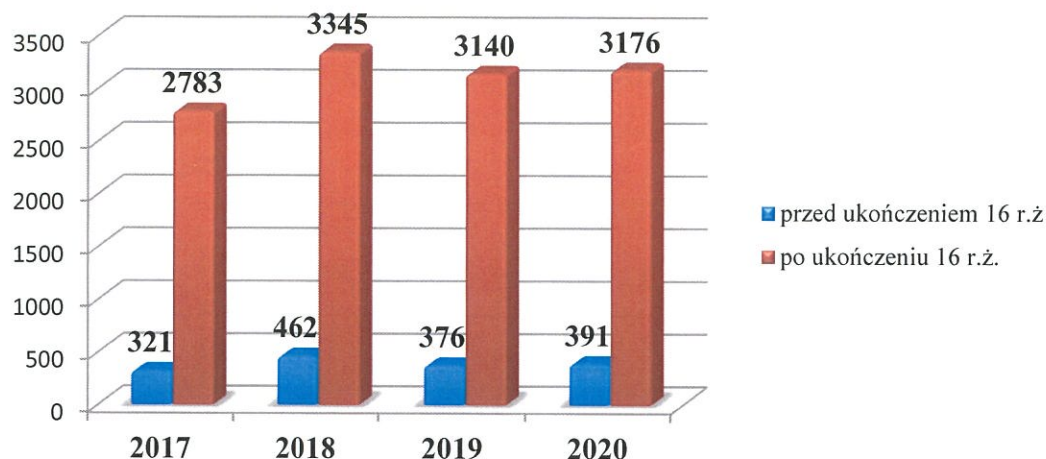
Tabela 3 Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na miejsce zamieszkania w 2020 roku.

	ogółem	Wg płci			Wg stopnia niepełności			Wg zatrudnienia		16-25	26-40	41-59	60 i więcej
		K	M	Z	U	L	pracujący	niepracujący					
2020 rok	Osoby bez zameldowania	3	9	5	5	2	2	2	10	0	4	5	3
	Choczewo	28	32	28	29	3	15	45	3	5	22	30	
	Gniewino	33	43	27	42	7	24	52	6	13	33	24	
	Linia	31	22	22	29	2	11	42	6	8	22	17	
	Luzino	112	87	74	114	11	56	143	23	29	91	56	
	Łęczyce	58	81	79	57	3	30	109	8	17	47	67	
	Reda	127	97	80	132	12	80	144	19	31	88	86	
	Rumia	203	183	156	214	16	129	257	35	66	125	160	
	Szemud	69	59	50	72	6	37	91	14	20	55	39	
	Wejherowo	349	266	254	327	34	179	436	52	78	235	250	
	Gmina Wejherowo	139	125	113	131	20	85	179	37	40	104	83	
	Razem	2156	1152	1004	888	1152	648	1508	203	311	827	815	

Źródło: PZON Wejherowo

Wykres 4 Wydane legitymacje dla osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020 przez PZON w Wejherowie.

Źródło: PZON Wejherowo

2.2. Zatrudnianie i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Podjęcie zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością to nie tylko polepszenie ich sytuacji finansowej, ale przede wszystkim zwiększenie poczucia własnej wartości, swoista terapia sprzyjająca polepszeniu ich stanu zdrowia. Bowiązania szczególnie ważne dla tej grupy społecznej to możliwość samorealizacji, poczucie przynależności i przydatności oraz samodzielność ekonomiczna. Ze względu na istnienie barier społecznych i stereotypów, osoby z niepełnosprawnością mają istotne trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Znaczna część tych osób rezygnuje w ogóle z prób poszukiwania wolnych miejsc pracy. Zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych działania Urzędu Pracy są ukierunkowane na przygotowanie osób z niepełnosprawnością do pracy zawodowej poprzez zapewnienie optymalnych warunków zdobywania doświadczenia, a także szkolenia lub przekwalifikowania.

Osoby niepełnosprawne będące klientami Powiatowego Urzędu Pracy w zależności od stopnia niepełnosprawności oraz uzyskiwanych z tego tytułu dochodów zarejestrowane są jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy. Liczba zarejestrowanych osób na przestrzeni ostatnich 4 lat oscyluje w okolicach 8,5%-11%. Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie zarejestrowanych było 388 osób z niepełnosprawnością, w tym jako bezrobotne 367 i 21 osób poszukujących pracy. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych oraz poszukujących pracy do ogółu zarejestrowanych w latach 2017-2020.

Wyszczególnienie	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w tym kobiety	4208/2844	3999/2775	3385/2307	4475/2888
tym osoby niepełnosprawne /kobiety	388/247	382/243	356/221	367/226
Liczba zarejestrowanych poszukujących pracy w tym kobiety	76/28	62/23	56/19	82/31
w tym osoby niepełnosprawne /kobiety	40/19	26/14	22/10	21/7
Ogółem liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	4284/2872	4061/2798	3441/2326	4557/2919
Ogółem liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz poszukujących pracy niepełnosprawnych niepozostających w zatrudnieniu/kobiety	428/266	408/257	378/231	388/233
Udział % zarejestrowanych osób niepełnosprawnych do ogółu zarejestrowanych/kobiety	10,0% / 9,3%	10,0% / 9,2%	11,0% / 9,9%	8,5% / 8,0%

Źródło: Opracowanie własne PUP Wejherowo

Od 2017 roku następował systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, aż do końca 2019 roku, kiedy to rozpoczął się okres pandemii koronawirusa, który znacznie zwiększył liczbę rejestrujących się osób bezrobotnych. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku liczby zarejestrowanych osób niepełnosprawnych. W 2017 roku ich liczba wynosiła 428 osób, która sukcesywnie spadała osiągając w 2019 roku wartość 378 osób, a w roku kolejnym wzrosła do 388. Inaczej te wartości przedstawiają się biorąc pod uwagę procentowy udział zarejestrowanych osób niepełnosprawnych do ogółu klientów Urzędu. W pierwszych badanych dwóch latach ich udział wynosił bowiem 10%, w 2019 roku 11%, natomiast w 2020 roku znacznie spadł do poziomu 8,5%. Z powyższej tabeli wynika również, że w badanym okresie bezrobocie w większej części objęło niepełnosprawne kobiety. Natomiast analizując miejsce zameldowania to większy odsetek klientów Urzędu z niepełnosprawnością zamieszkuje tereny wiejskie powiatu wejherowskiego.

Poniżej przedstawiono liczbę bezrobotnych osób z niepełnosprawnością w podziale na stopnie niepełnosprawności.

Tabela 5 Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnością wg stopnia niepełnosprawności lub orzeczenia równoważnego w latach 2017-2020.

Stopień niepełnosprawności	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
znaczny	66	59	46	52
umiarkowany	314	310	292	292
lekki	48	39	40	44
Razem	428	408	378	388

Źródło: Opracowanie własne PUP Wejherowo

Jak wynika z powyższego, wśród zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie największą kategorię stanowią osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności. Ich procentowy udział wśród wszystkich niepełnosprawnych klientów Urzędu waha się na przestrzeni ostatnich 4 lat od 73,3% do 77,2%. Najmniej liczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne z orzeczonym lekkim stopniem niepełnosprawności.

Biorąc pod uwagę aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych ważnym elementem jest dysfunkcja, z którą borykają się klienci Urzędu. Często staje się jedną z głównych determinantów przy określeniu indywidualnej drogi wychodzenia z bezrobocia. Poniższa tabela pokazuje przyczyny niepełnosprawności osób zarejestrowanych w PUP Wejherowo.

Z uwagi na fakt, iż część klientów posiada kilka dysfunkcji zawarte są one w kilku wierszach poniższej tabeli. Dlatego też suma osób wykazanych w niej przewyższa ogólną liczbę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Wejherowo. Z przedstawionych danych wynika, iż wśród klientów z niepełnosprawnością najliczniejszą grupę stanowią osoby z dysfunkcją narządu ruchu, natomiast drugą co do liczebności jest grupa osób z chorobami psychicznymi.

Tabela 6 Osoby z niepełnosprawnością wg przyczyn niepełnosprawności zarejestrowane w PUP Wejherowo w latach 2017-2020.

Przyczyna niepełnosprawności	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Upośledzenie umysłowe	2	3	12	3
Choroby psychiczne	65	63	45	53
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	23	25	25	28
Całościowe zaburzenia rozwojowe	1	0	3	2
Choroby narządu wzroku	29	31	27	25
Upośledzenia narządu ruchu	134	120	133	135
Epilepsja	19	22	24	19
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	9	18	21	18
Choroby układu pokarmowego	3	4	2	2
Choroby układu moczowo - płciowego	14	14	9	11
Choroby neurologiczne	45	37	32	29
Inne	73	63	50	46
Nieustalony	11	8	5	7

Źródło: Opracowanie własne PUP Wejherowo

Wśród niepełnosprawnych klientów Urzędu najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, podstawowym nieukończonym i zasadniczym zawodowym, natomiast najmniej bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne i wyższe.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wykształcenia osób z niepełnosprawnością wśród zarejestrowanych na przestrzeni lat 2017-2020.

Tabela 7 Osoby z niepełnosprawnością wg wykształcenia zarejestrowana w PUP Wejherowo w latach 2017-2020.

Wykształcenie	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
wyższe	31	35	32	32
policealne i średnie zawodowe	89	83	69	65
średnie ogólnokształcące	54	42	44	56
zasadnicze zawodowe	111	125	124	122
gimnazjalne	16	11	9	12
podstawowe i podstawowe nieukończone	127	112	100	101

Źródło: Opracowanie własne PUP Wejherowo

W przypadku osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy jako osoby poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu PUP realizuje zadania określone w ustawie z dnia 27.08.1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a wszystkie działania finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Do podstawowych zadań rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością realizowanych przez PUP w Wejherowie należą:

- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu,
- udzielanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

Celem każdego dorosłego człowieka jest praca, która daje poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji. Niepełnosprawność bywa jednak barierą na drodze do zdobycia lub znalezienia swojego miejsca na rynku pracy. Pracodawcy coraz częściej i chętniej zatrudniają osoby niepełnosprawne, dostrzegając w nich przede wszystkim potencjał, a nie deficyty. Niepełnosprawność nie stanowi wykluczenia z rozmaitych grup zawodowych. Nie powinna być też pretekstem, do zaniżania swoich kwalifikacji i predyspozycji. Powiatowy Urząd Pracy

wspiera i aktywizuje osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu, a wydatki na ten cel ponoszone PFRON w latach 2017–2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Kwoty wydatkowane na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu w latach 2017-2020 ze środków PFRON

Forma wsparcia	2017 rok		2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	kwota	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota	ilość osób	kwota	ilość osób
Szkolenia (koszty szkoleń, licencji, badań lekarskich, dojazdu)	8.264,00	2	11.980,00	2	0,00	0	0,00	0
Stáže (stypendia, koszty dojazdu)	32.604,00	5	11.335,00	3	23.738,00	3	16.520,00	2
Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej	200.000,00	4	200.000,00	5	150.000,00	4	148.168,00	3
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	49.796,00	2	25.000,00	1	49.900,00	2	50.000,00	2
OGÓŁEM	290.664,00	13	248.315,00	11	223.638,00	9	214.688,10	7

Źródło: Opracowanie własne PUP Wejherowo

W omawianym okresie największą kwotę przeznaczono na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, wydając na ten cel 67-80% całego budżetu. Środki na refundację wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej w latach 2017-2020 pozwoliły na stworzenie 16 miejsc pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. W 2017 roku dzięki wsparciu Urzędu utworzono 4 stanowiska pracy: tester systemów teleinformatycznych, pracownik gospodarczy-konserwator terenów zielonych, operator maszyn do wentylacji, barman-barista. W 2018 roku powstało ich 5 w zawodzie: pracownik ogólnobudowlany, technik medyczny, asystent ds. administracji i archiwizacji, pracownik obsługi (konserwator), księgowa. Kolejny rok to nowe miejsca pracy dla 4 osób, w zawodach: fizjoterapeuta, mechanik samochodów osobowych, sprzedawca, magazynier. Natomiast w 2020 roku utworzono miejsca pracy na stanowisku kucharz-kelner, recepcjonistka(opiekun sali ćwiczeń) oraz pomocnik studia carvingowego.

Dzięki środkom PFRON w latach 2017-2020 7 osób niepełnosprawnych podjęło decyzję o samozatrudnieniu zakładając własną działalność gospodarczą w następujących zawodach i branżach:

- 2017 rok - usługi stolarskie, dietetyk-trener personalny;
- 2018 rok - pracownia ceramiczna;
- 2019 rok – piekarnia, działalność związana z wideofilmowaniem dronami oraz montażem materiałów dźwiękowych i wideo;
- 2020 rok - warsztat stolarski, usługi malowania proszkowego.

Ponadto w analizowanym okresie 13 osób zdobyło kilkumiesięczne doświadczenie zawodowe odbywający staż zawodowy u pracodawców, a 4 osoby zdobyły kwalifikacje zawodowe dzięki skierowaniu na szkolenie.

Podsumowując, Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie rokrocznie podejmuje działania aby aktywizować osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy, zmiany kwalifikacji, podjęcia własnej działalności gospodarczej czy stażu, w ramach rehabilitacji zawodowej. Cieszy fakt, że wzrasta świadomość pracodawców, samych osób zainteresowanych oraz ich rodzin dotycząca możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym i społecznym. Realizując zadania z w/w zakresu PUP w Wejherowie dba o dobrą jakość obsługi klienta poprzez uwrażliwienie na ich indywidualne potrzeby i oczekiwania wynikające z rodzaju niepełnosprawności, naukę asertywnej komunikacji w stosunku do klienta niepełnosprawnego i radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Podejmuje współpracę ze stowarzyszeniami, organizacjami, pracodawcami i ośrodkami pomocy społecznej w przypadkach indywidualnych, aby poznać jakie ograniczenia zdrowotne wynikają z konkretnego schorzenia, a także jak determinuje ono podjęcie pracy z uwzględnieniem wynikających z tej choroby barier i przeciwwskazań.

Warsztaty terapii zajęciowej

Jedną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej, których kluczowym zadaniem obok rehabilitacji społecznej jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do pracy, możliwości podjęcia zatrudnienia. Ideą warsztatów terapii zajęciowej jest rozwijanie sprawności psychofizycznej i umiejętności zawodowych, które umożliwiłyby uczestnictwo w szkoleniu zawodowym lub podjęcie pracy.

Zajęcia w warsztatach odbywają się w pracowniach tematycznych, w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji, dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników warsztatów. Programy rehabilitacji określają formy i zakres rehabilitacji, metody i zakres nauki, zasady współpracy z rodziną lub opiekunami uczestników oraz planowane efekty i osoby odpowiedzialne za ich osiągnięcie. Organem oceniającym skuteczność realizacji programów jest rada programowa, która dokonuje oceny realizacji programu i na tej podstawie decyduje o przedłużeniu udziału terapii, bądź konieczności skierowania do ośrodka wsparcia.

Wsparcie osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim zapewniają niepubliczne warsztaty terapii zajęciowej w Rumi, Wejherowie, Bojanie i Lubiatowie, które posiadają miejsca dla 133 uczestników.

Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja „Esco” z siedzibą w Wejherowie	20 miejsc
Warsztat Terapii Zajęciowej im. św. Faustyny w Rumi Caritas Archidiecezji Gdańskiej	40 miejsc
Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja „Szczęśliwa Rodzina” w Bojanie	48 miejsc
Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja „Mimo Wszystko” w Lubiatowie	25 miejsc

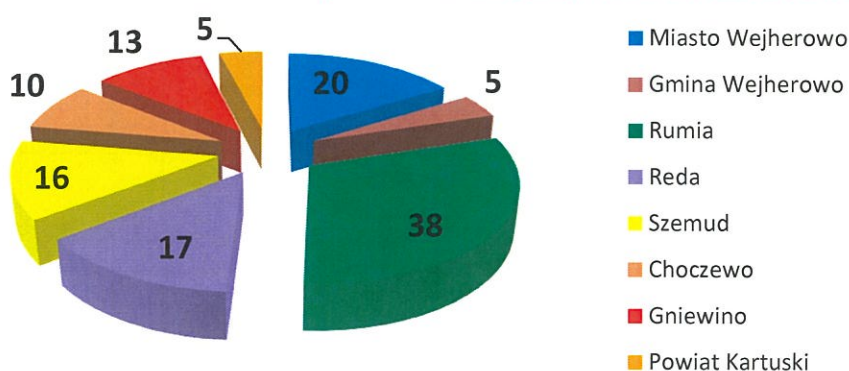
Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Warsztaty terapii zajęciowej stanowią ważne miejsce w procesie rehabilitacji zwłaszcza młodych osób niepełnosprawnych, które zakończyły edukację i nie mają możliwości podjęcia zatrudnienia bez odpowiedniego przygotowania społecznego i zawodowego. Udział w warsztatach daje im wówczas możliwość podejmowania aktywności

dostosowanej do ich możliwości psychofizycznych, rozwijania umiejętności społecznych oraz kompetencji niezbędnych do ewentualnego podjęcia zatrudnienia w np. formach chronionych.

Warsztaty terapii zajęciowej w powiecie wejherowskim obejmują wsparciem niepełnosprawnych mieszkańców siedmiu gmin w tym 3 miejskich oraz 4 wiejskich. Niepełnosprawni mieszkańcy trzech gmin wiejskich tj. Luzina, Linii i Łęczyc nie korzystają ze wsparcia w ramach WTZ. W ramach zawartego porozumienia pomiędzy powiatami w WTZ na terenie naszego powiatu uczestniczy pięć osób niepełnosprawnych z powiatu kartuskiego.

Wykres 5 Liczba uczestników WTZ z podziałem na gminy (stan na dzień 31.12.2020r).

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Analiza danych, wskazuje, że czas przebywania w warsztatach waha się od ok. 4 lat do 11 lat, najmłodszy uczestnik WTZ ma 22 lata natomiast najstarszy 59 lat. Jako, że ideą WTZ jest przygotowanie osób z niepełnośprawnościami do podjęcia zatrudnienia pobyt osób w wieku około emerytalnym wydaje się być bezzasadny, jednak brak alternatywnych form wsparcia dla takich osób jest formą aktywizacji i profilaktyki wykluczenia społecznego. W poprzednim okresie programowania na 125 uczestników WTZ 39 rokowało na podjęcie zatrudnienia obecnie na zatrudnienie rokuje o 10 osób mniej. Charakterystykę uczestników w poszczególnych warsztatach na terenie powiatu ukazują poniższe dane.

Warsztat Terapii Zajęciowej	Liczba uczestników	Średni wiek uczestnika	Najmłodszy/ Najstarszy	Średni czas przebywania uczestników w WTZ	Najdłuższy czas przebywania uczestników w WTZ	Miejsce zamieszkania Gmina/Powiat**	Liczba uczestników rokujących na podjęcie zatrudnienia	Liczba uczestników którzy podjęli zatrudnienie w okresie funkcjonowania WTZ
Warsztat Terapii Zajęciowej w Rumi Caritas Archidiecezji Gdańskiej	38	37 lat	24/57 lat	11 lat	25 lat	Rumia, Reda, Wejherowo	10	7
Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie Fundacja „Szczęśliwa Rodzina” im. św. Faustyny Kowalskiej	48	32 lat	22/57 lat	6 lat	15 lat	Szemud/wejherowski Rumia/wejherowski Reda/wejherowski Wejherowo/wejherowski Linia/wejherowski Łęczyce/wejherowski Żukowo/kartuski	9	8
Warsztat Terapii Zajęciowej w Wejherowie Fundacja „ESCO”	20	34 lat	26/44 lat	9 lat	18 lat	Szemud/wejherowski Gniewino/wejherowski Reda/wejherowski Wejherowo/wejherowski	4	5
Warsztat Terapii Zajęciowej w Lubiatowie Fundacja „Mimo wszystko”	22	36 lat	23/59 lat	4,5 roku	6 lat	Choczewo/wejherowski Gniewino/wejherowski	6	4

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

2.3. Rehabilitacja społeczna

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje obok środowiskowego domu samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, poprzez finansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych następujących zadań:

Turnusy rehabilitacyjne

Turnusy rehabilitacyjne są jedną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, kształcenie własnego wizerunku także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w tych formach, powinno pozwolić na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe.

Tabela 9 Turnusy rehabilitacyjne w latach 2017 – 2020.

Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
liczba złożonych wniosków	657	557	646	888
Liczba wnioskodawców którym udzielono dofinansowania	294	269	258	255
Kwota dofinansowania	318 268,00	411 887,00	473 873,00	458 223,00

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Rokrocznie obserwuje się wzrost zainteresowania osób z niepełnosprawnościami tą formą wsparcia. Nie każda jednak osoba z orzeczoną niepełnosprawnością rozwijania i przywracania umiejętności społecznych. Konstrukcja prawna rozporządzenia w sprawie turnusów rehabilitacyjnych daje jednak możliwość ubiegania się o dofinansowanie do turnusu każdej osobie niepełnosprawnej posiadającej orzeczenie o niepełnosprawności, co powoduje, że osoby aktywnie społecznie ubiegają się dofinansowania do udziału w turnusie z założeniem podratowania zdrowia fizycznego, co z kolei jest zadaniem Narodowego Funduszu Zdrowia i powinno odbywać się przede wszystkim podczas pobytów sanatoryjnych.

Wobec tego oraz niewystarczających środków finansowych na pokrycie wszystkich potrzeb w tym zakresie tak znacząca jest różnica pomiędzy liczbą wniosków złożonych przez beneficjentów a liczbą wniosków dofinansowanych.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim, co najmniej od dwóch lat, które posiadają środki własne na zorganizowanie zadania oraz zapewnią warunki lokalowe i techniczne podczas realizacji zadania.

Corocznie z tej formy wsparcia korzystają osoby niepełnosprawne zrzeszone w stowarzyszeniach prowadzących działalność na terenie powiatu wejherowskiego. Najczęściej są to zadania o charakterze turystycznym i rekreacyjnym.

Tabela 10 Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba organizacji ubiegających się o dofinansowanie	19	18	20	12
Liczba osób, które skorzystały z aktywności			1766	347
Kwota dofinansowania	99 228,72	111 806,92	111 994,99	70 235,80

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. W ramach powyższego zadania osoby niepełnosprawne uzyskują również dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych (np. protezy, kule, wózki itp.), oraz środków pomocniczych, ułatwiających funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym (np. aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki itd.).

Dofinansowanie udzielone w poszczególny latach na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017–2020.

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba złożonych wniosków ogółem	779	749	833	876
Liczba zrealizowanych wniosków	629	657	727	837
Kwota dofinansowania	716 986,00	756 358,00	829 999,00	932 288,00

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Tego typu bariery są jednymi z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu osoby niepełnosprawnej. Usunięcie istniejących przeszkód oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w otoczeniu pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego.

Tabela 12 Bariery funkcjonalne w latach 2017-2020.

Bariery funkcjonalne		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
bariery techniczne	kwota dofinansowania	204 006,00	137 457,00	209 309,00	309 643,00
	liczba osób	66	68	65	81
bariery architektoniczne	kwota dofinansowania	150 733,00	228 041,00	212 657,00	170 112,91
	liczba osób	46	68	52	43
bariery w komunikowaniu się	kwota dofinansowania	65 260,00	48 200,00	57 075,00	200 691,50
	liczba osób	45	38	48	113
RAZEM udzielone dofinansowanie	kwota dofinansowania	419 999,00	413 698,00	479 041,00	680 447,41
	liczba osób	157	174	165	237

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Programy celowe PFRON

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie realizowane są również programy celowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych tj. pilotażowy program „Aktywny Samorząd” oraz Program „Wyrównywanie różnic między regionami II i III”.

„Aktywny Samorząd” to program zmierzający do integracji społecznej osób niepełnosprawnych zwiększający potencjał rozwoju, a także sprzyjający zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy. Istotnym założeniem polityki społecznej jest dążenie do kompleksowego działania, którego podstawowym celem jest przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego życia w społeczeństwie.

Formy wsparcia w Module I to:

1. likwidacja barier utrudniających aktywność społeczną, tj. pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu oraz pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B,
2. likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informatycznym tj.
  - a) pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
  - b) dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
3. likwidacja barier w poruszaniu się tj.
  - a) pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
  - b) pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka o napędzie elektrycznym,
  - c) pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości,
4. pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Tabela 13 Dofinansowanie w latach 2017–2020 w ramach Aktywnego Samorządu - Moduł I.

Aktywny Samorząd Moduł I		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Udzielone dofinansowanie	kwota	337 505,00	225 205,50	373 557,55	388 732,48
	liczba osób	75	59	97	80

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Natomiast **Moduł II** obejmuje pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela 14 Dofinansowanie w latach 2017–2020 w ramach Aktywnego Samorządu

Aktywny Samorząd Moduł II		2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Udzielone dofinansowanie	Kwota	584 328,00	599 736,00	679 454,50	813 997,00
	liczba osób	220	211	212	218

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

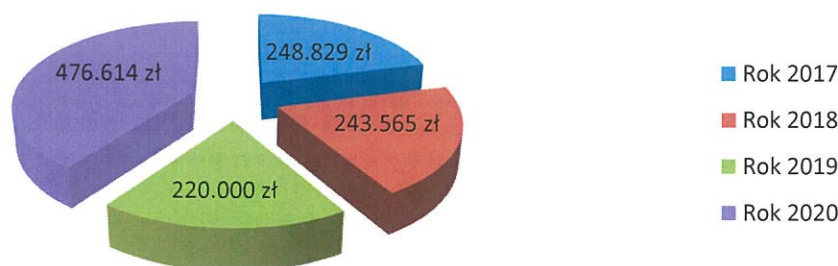
Program „Wyrównywanie różnic między regionami II i III”

Celem programu jest rozwój zasobów ludzkich oraz wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją, poprzez eliminację barier stojących na przeszkodzie zwiększania mobilności zawodowej, społecznej i przestrzennej oraz zapewniania równego dostępu do infrastruktury społecznej i technicznej.

W latach 2017-2020 zrealizowano **12 projektów**, do których łącznie PFRON przyznał dofinansowanie w wysokości **1 189 007, 75 zł**. W/w projekty dotyczyły następujących obszarów „Programu wyrównywania różnic między regionami III”:

- **Obszar B (6 projektów)** - likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;
- **Obszar D (5 projektów)** - likwidacja barier transportowych (dofinansowanie części kosztów zakupu pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych);
- **Obszar F (1 projekt)** - tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej.

Wykres 6 Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu w latach 2017-2020.

Źródło: Dane własne PCPR w Wejherowie.

Tabela 15 Wykaz projektów zrealizowanych w latach 2017-2020 w ramach programu „Wyrównywanie Różnic Między Regionami”.

l.p.	Projektodawca, obszar programu oraz rok realizacji	Opis projektu	Dofinansowanie PFRON
1.	Powiatowy Zespół Kształcenia Specjalnego w Wejherowie – obszar B 2017	W ramach projektu w budynku Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego w Rumi przy ul. Sabata 12 został zamontowany pionowego dźwig platformowy z kabiną dla osób niepełnosprawnych.	68 381,87 zł
2.	Urząd Gminy Szemud – obszar D 2017	Celem projektu było umożliwienie kształcenia i rehabilitacji realizowanej w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Kielnie poprzez zakup autobusu dostosowanego do przewozu uczniów niepełnosprawnych.	180 447,34 zł
3.	Powiatowy Zespół Kształcenia Specjalnego w Wejherowie – obszar D 2018	Dzięki przyznanemu dofinansowaniu z PFRON projektodawca na potrzeby realizowanych zadań zakupił samochód przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich.	77 785,20 zł
4.	Gmina Miejska Rumia – obszar B 2018	W ramach projektu wykonano dobudowę dźwigu osobowego dla osób niepełnosprawnych w budynku Szkoły Podstawowej nr 9 w Rumi przy ul Stoczniovców 9.	85 779,78 zł
5.	Fundacja Anny Dymnej „Mimo Wszystko” na rzecz WTZ Lubiatowo – obszar D 2018	Na potrzeby uczestników WTZ Lubiatowo zakupiono 9 -osobowy mikrobus przystosowany do przewozu na wózku inwalidzkim. Realizacja projektu zapewniła uczestnikom nie tylko bezpieczny transport na zajęcia w placówce, ale także możliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych oraz integrację społeczną.	80 000,00 zł
6.	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2 dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie – obszar B 2019	Projekt obejmował przebudowę wraz z montażem dźwigu osobowego oraz platformy przyschodowej dla osób niepełnosprawnych w budynku szkoły podstawowej Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Niesłyszących i Słabosłyszących ul. Sobieskiego 277c w Wejherowie. Przed realizacją projektu transport osób na wózkach inwalidzkich odbywał się za pomocą schodołazu oraz ręcznego przenoszenia.	150 000,00 zł
7.	Gmina Choczewo – Obszar D 2019	Projekt polegał na zakupie nowego samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Unii Europejskiej w Choczewie, który nie posiadał to tej pory własnego transportu. Zakupiono 9-osobowy samochód wraz z zabudową na 2 wózki inwalidzkie oraz windą dla wózków inwalidzkich.	70 000,00 zł
8.	Starostwo Powiatowe – Obszar B 2020	Cel projektu zakłada wykorzystanie istniejącego szybu po niesprawnej widzie do zamontowania dźwigu osobowego dla potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku Starostwa Powiatowego w Wejherowie (w trakcie realizacji).	100 284,97 zł

9.	Gmina Linia –Obszar B 2020	W wyniku prac dostosowano łazienki do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz częściowo wymieniono stolarkę drzwiową w obrębie parteru w Urzędzie Gminy w Lini. Realizacja projektu w znacznym stopniu przyczyniła się do zwiększenia dostępności w/w budynku dla osób niepełnosprawnych.	22 839,15 zł
10.	Gmina Wejherowo – Obszar B 2020	Projekt umożliwił rozbudowę siedziby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie przy ul. Os. Przyjaźni 6 o windę zewnętrzną, a także zagospodarowanie terenu oraz instalację kanalizacji deszczowej. Realizacja zadania poprawiła dostępność placówki dla wszystkich mieszkańców gminy Wejherowo, w tym przede wszystkim osób niepełnosprawnych.	149 771,58 zł
11.	Fundacja Anny Dymnej „Mimo Wszystko” na rzecz WTZ Lubiatowo – obszar D 2020	Projekt obejmował zakup 9 -osobowego busa do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby transportu uczestników WTZ Lubiatowo. Do tej pory instytucja dysponowała jednym nowym oraz dwoma wyeksploatowanymi pojazdami, które wymagały częstych napraw. W wyniku realizacji projektu poprawiono komfort uczestników dojeżdżających na zajęcia z miejsc znacznie oddalonych od placówki.	80 000,00 zł
12.	Caritas Archidiecezji Gdańskiej na rzecz WTZ Rumia – Obszar F 2020	Celem projektu jest modernizacja budynku, w którym znajdują się Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rumia, aby zapobiec degradacji infrastruktury budynku. Remont zostanie przeprowadzony w zakresie wymiany grzejników, drzwi oświetlenia, podłóg, posadzek, osprzętu łazienek, w tym ustępu, umywalk, baterii natryskowych, a także montażu uchwytów dla osób niepełnosprawnych przy toalecie i umywalce. Planowane prace mają przyczynić się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników (w trakcie realizacji).	123 717,86 zł

Program „Opieka wytchnieniowa” finansowany z Funduszu Solidarnościowego

Powiat Wejherowski w 2020 roku przystąpił do realizacji programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, którego głównym celem jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opieką nad osobami niepełnosprawnymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie jako realizator Programu, zrealizowało łącznie 15 wniosków dla opiekunów osób niepełnosprawnych, w tym dla 12 osób dorosłych oraz 3 dzieci udzielając poradnictwa specjalistycznego w zakresie rehabilitacji, pielęgnacji, diety, psychologii oraz fizjoterapii.

Na realizację zadania Powiat otrzymał kwotę 70.720,00 zł, z czego wykorzystano kwotę 35.971,90 zł.

2.4. Pomoc społeczna na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie wejherowskim.

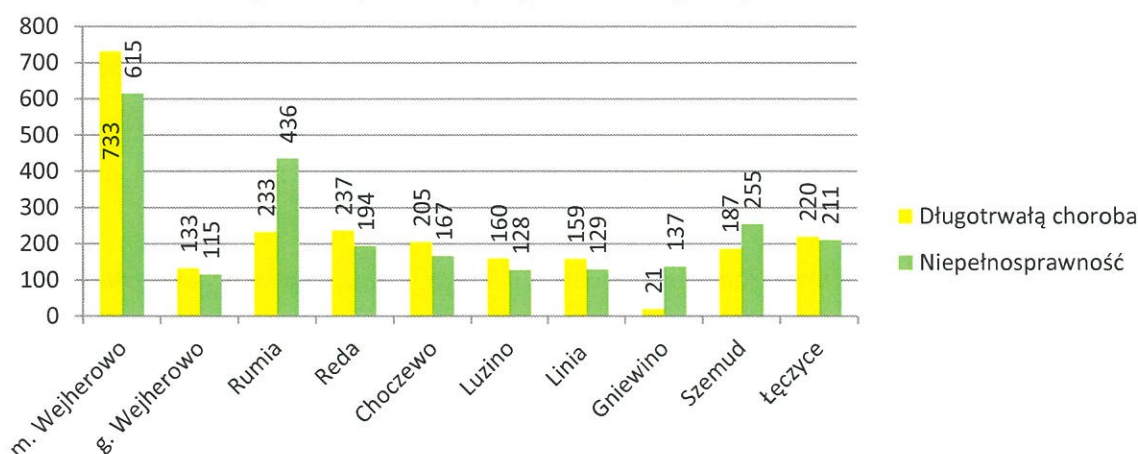
Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadania określone zostały przepisami ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Zasadniczym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, z którymi własnymi siłami i wykorzystując własne zasoby i możliwości nie są w stanie sobie poradzić. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom rodzinnym poprzez podejmowanie działań skutkujących życiowym usamodzielnieniem oraz integracją ze środowiskiem lokalnym.

Szereg zadań przypisanych w/w ustawą dotyczy pomocy finansowej oraz wsparcia pozafinansowego oferowanego osobom z orzeczoną niepełnosprawnością.

W 2020 roku w powiecie wejherowskim funkcjonowało 2387 rodzin, które w swojej strukturze posiadały osoby z niepełnosprawnościami i 2288 rodzin, w których są osoby długotrwale chorujące, co daje prawo domniemywać, że staną się one potencjalnie osobami z orzeczoną niepełnosprawnością. Rodzinom z orzeczoną niepełnosprawnością w 2020 roku wypłacono 22.240 świadczeń i 15.780 świadczeń rodzinom z osobami długotrwale lub ciężko chorującymi.

Ośrodki pomocy społecznej oferowały zarówno osobom z niepełnosprawnościami jak i osobom długotrwale chorującym świadczenia niefinansowe takie jak usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, pobyt ośrodkach wsparcia, praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo, ciepły posiłek itp. Z tytułu niepełnosprawności zaoferowano mieszkańcom powiatu 141.731 świadczeń a osobom długotrwale chorującym – 146.758 świadczeń.

Wykres 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą w podziale na gminy w 2020 roku.

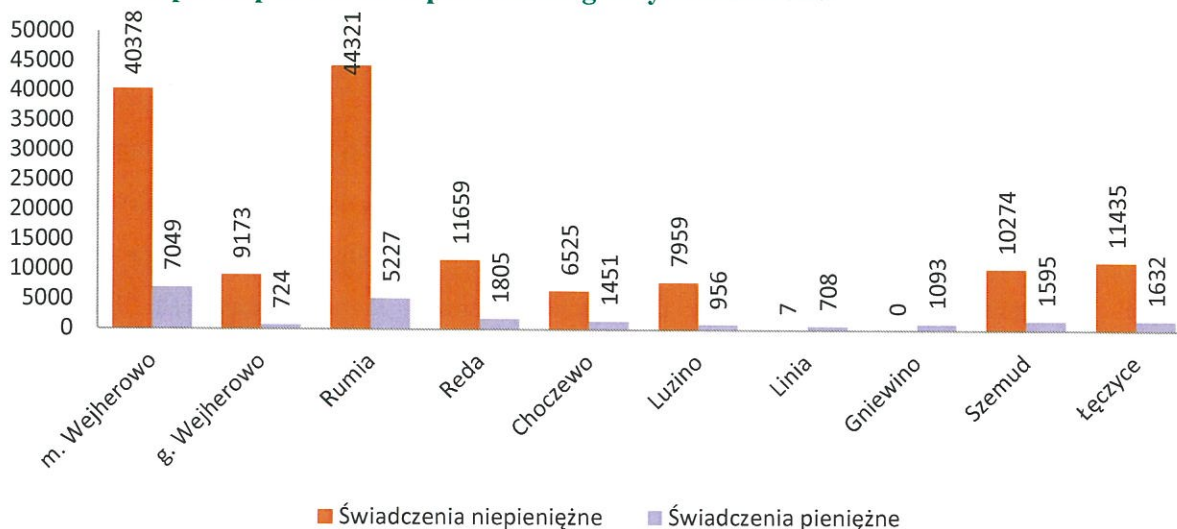

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej w powiecie wejherowskim.

Zasadniczo, w powiecie wejherowskim z pomocy ośrodków pomocy społecznej w 2020 roku skorzystały w większości rodziny z tytułu długotrwałej choroby, wyjątek stanowiły gminy Rumia, Gniewino i Szemud gdzie pomocą objęto więcej rodzin, w których strukturze są osoby z orzeczoną niepełnosprawnością.

Wykres 8 Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z tytułu niepełnosprawności w podziale na gminy w 2020 roku

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej w powiecie wejherowskim.

W powiecie świadczenia niepieniężne oferowane osobom z niepełnosprawnościami są dominującą formą wsparcia nad świadczeniami pieniężnymi. Wyjątek w tym zakresie stanowiła w 2020 roku gmina Linia i Gniewino.

Najczęściej wsparciem obejmowano osoby samotne (65,3% ogółu rodzin objętych wsparciem), dalszej kolejności rodziny dwuosobowe (13,8%), czterosobowe i więcej (13,5%) i rodziny trzyosobowe (7,4%).

W 2020 roku w powiecie wejherowskim przyznano **łącznie 16.040 zasiłków** stałych na **łącną kwotę 8.210.391 zł**, dla 1584 osób. Zasiłki przyznawane są osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu niepełnosprawności lub z powodu wieku (kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat – w przypadku, gdy nie nabyli świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego). Średnia dla powiatu wynosi 1.604 świadczeń i jest wyższa niż w województwie pomorskim (1286) i kraju (745).

Inaczej natomiast kształtuje się w powiecie przyznawanie zasiłków okresowych przyznawanych ze względu m. in na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, do otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Z tej formy wsparcia skorzystało 406 osób. W 2020 roku średnia dla powiatu wynosiła 319 świadczeń i była niższa niż w województwie pomorskim (379) i kraju (653). Na zasiłki okresowe wydatkowano 440.930zł.

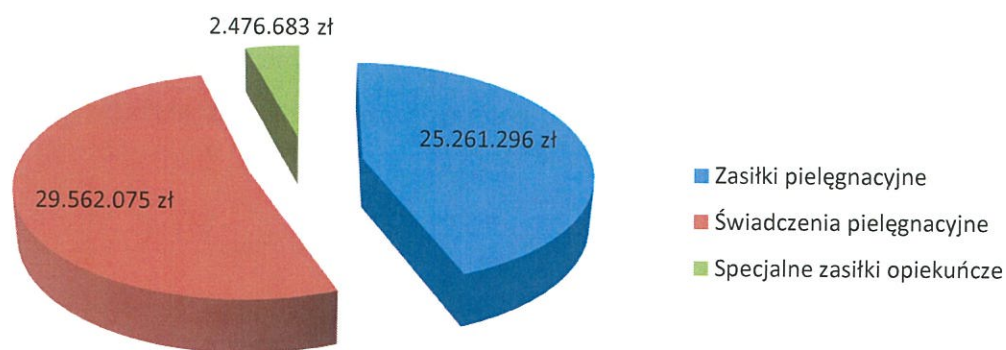
Kolejną formą wsparcia finansowego dla rodzin, w których są osoby z niepełnośnościami są świadczenia opiekuńcze wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej. Do katalogu tych świadczeń należą:

1. specjalny zasiłek opiekuńczy dla osób, które nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
2. zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
3. świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przez osoby na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Na realizację tych zadań w powiecie wejherowskim w 2020 roku wydatkowano

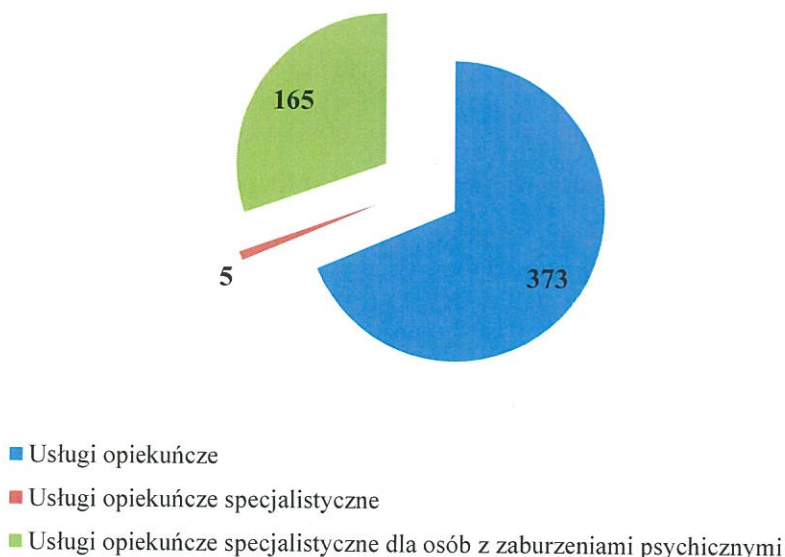
łącznie 57.300.054 zł

Wykres 9 Wysokość świadczeń opiekuńczych przyznanych przez gminy w 2020r.

Na terenie powiatu wejherowskiego ośrodki pomocy społecznej oferują również osobom niepełnosprawnym takie rodzaje wsparcia, jak: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, skierowania do domu pomocy społecznej. W 2020 roku ze świadczeń w postaci usług opiekuńczych skorzystały łącznie 543 osoby, obserwuje się tendencję spadkową w tym zakresie.

Wykres 10 Liczba rodzin, korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w 2020 roku.

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej w powiecie wejherowskim.

Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi objęto 170 osób, a świadczona pomoc dostosowana była do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, udzielana przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Usługi opiekuńcze realizowane były zarówno przez osoby zatrudnione w ośrodkach pomocy społecznej jak i podmioty prowadzące działalność gospodarczą i spółdzielnie socjalne.

Ośrodki wsparcia

Domy Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej jest placówką przeznaczoną dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu.

Na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonują **trzy domy pomocy społecznej** - dwa prowadzone przez Powiat i jeden, któremu Powiat udziela dotacji:

1. **Dom Pomocy Społecznej w Strzebielinku**, przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych. Dom przeznaczony jest dla **182** mieszkańców. Wpis do Rejestru Wojewody Pomorskiego na podstawie zezwolenia z dnia 13 marca 2007 roku.
2. **Dom Pomocy Społecznej w Wejherowie, ul. Przebendowskiego 1**, przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych. W domu może przebywać **75** mieszkańców. Wpis do Rejestru Wojewody Pomorskiego na podstawie zezwolenia z dnia 16 marca 2009 roku.
3. **Dom Pomocy Społecznej w Wejherowie ul. Św. Jacka 14**, przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. W Domu może przebywać **113** mieszkańców na podstawie decyzji Starosty o umieszczeniu, oraz **2** osoby w ramach umów cywilno - prawnych. Organem prowadzącym jest Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a' Paulo. Umowa między Powiatem a Zgromadzeniem obowiązuje od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2023 roku.

Łącznie w domach pomocy społecznej prowadzonych na terenie naszego powiatu jest **370** miejsc.

Tabela 16 Liczba osób umieszczonych w latach 2017- 2020 w domach pomocy społecznej z podziałem na rodzaj schorzenia.

Mieszkańcy DPS	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Osoby przewlekle somatycznie chore	31	41	32	37
Osoby przewlekle psychicznie chore	17	16	13	13
Razem	48	57	45	50

Źródło: Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Wejherowie.

Tabela 17 Liczba osób umieszczonych w poszczególnych DPS w latach 2017- 2020.

DPS	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Dom Pomocy Społecznej w Strzebielinku	17	16	13	13
Dom Pomocy Społecznej ul. Przebendowskiego 1	16	11	16	8
Dom Pomocy Społecznej ul. Św. Jacka 14	15	30	16	29
Razem	48	57	45	50

Źródło: Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Wejherowie.

Na koniec 2020 r. na umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Strzebielinku oczekiwało 13 osób, natomiast na umieszczenie w domach dla osób przewlekle somatycznie w DPS w Wejherowie przy ul. Przebendowskiego 1 oraz w DPS w Wejherowie przy ul. Św. Jacka 14 brak było osób oczekujących.

W DPS w Strzebielinku na koniec 2020 roku było zajętych 170 miejsc (12 wolnych), w DPS przy ul. Przebendowskiego 1 były zajęte 73 miejsca (2 wolne) oraz w DPS przy ul. Św. Jacka było zajętych 112 miejsc (1 wolne).

Na terenie powiatu wejherowskiego w 2020 roku funkcjonowało, 29 domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, z czego 26 z nich to placówki niepubliczne prowadzone przez osoby fizyczne i zarejestrowane przez wojewodę i posiadające zezwolenie wojewody na prowadzenie tego typu działalności oraz jedna placówka prowadzona na zlecenie Powiatu przez Zgromadzenie św. Wincentego a Paulo. Placówki te zapewniają opiekę 1421 osobom chorym, starszym i niepełnosprawnym.

Środowiskowy Dom Samopomocy

W lutym 2013 r. prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy Zarząd Powiatu Wejherowskiego zlecił Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Przystanek”. Aktualna umowa ze SPON „Przystanek” na prowadzenie ŚDS obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. Dotacja przyznana na funkcjonowanie ŚDS w 2020 roku wyniosła 365.922,00 zł. W zajęciach w Środowiskowym Domu uczestniczyło w sumie 15 osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną w tym 9 osób ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi. Na koniec 2020 r. na skierowanie do ŚDS oczekiwały 2 osoby.

W ŚDS działa pracownia rozwijania zainteresowań oraz pracownia gospodarstwa domowego. Odbywają się też zajęcia rehabilitacyjne, psychoedukacyjne, a także konsultacje z rodzicami i opiekunami, integracja ze społecznościami lokalnymi, doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy, pomoc w świadczeniach u lekarzy ogólnych i specjalistów, integracja ze społecznością lokalną, pomoc uczestnikom w załatwianiu spraw urzędowych, rozwijane są zainteresowania kulturalne i spotkania integracyjne.

Jest to jedyny na terenie powiatu wejherowskiego środowiskowy dom samopomocy. Powiat w 2020 roku rozpoczął prace nad utworzeniem ośrodka wsparcia - środowiskowego domu samopomocy dla niepełnosprawnej młodzieży, opuszczającej system edukacji specjalnej, która nie będzie w stanie funkcjonować na otwartym rynku pracy lub w warsztatach terapii zajęciowej. Po adaptacji budynku przy ul. Ofiar Piaśnicy przewidywane jest uruchomienie nowego śds w 2022 roku.

2.5. Organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe, stanowią obok sektora prywatnego i publicznego, element realizujący zadania wynikające z polityki państwa, odpowiadają na potrzeby własne grup społecznych je tworzących. Rolą organizacji pozarządowych jest uzupełnianie tych obszarów społecznych, które mimo istniejącego zapotrzebowania nie są podejmowane przez sektor publiczny ani sektor prywatny. Na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonuje kilkadziesiąt organizacji non-profit, działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Organizacje te zrzeszają osoby niepełnosprawne, ale w wielu przypadkach stanowią one niewielki odsetek.

Tabela 18 Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu wejherowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Lp.	Nazwa Organizacji	Adres	Działania Statutowe	Liczba członków stowarzyszenia	w tym osób z niepełnosprawnością
1	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „BARKA”	Ul. Hallera 1a, 84-200 Wejherowo	Pomoc osobom niepełnosprawnym w życiu codziennym, w rehabilitacji, pozyskiwanie środków finansowych, dla poprawy warunków bytowych, zdrowotnych i kulturalnych osób niepełnosprawnych, reprezentowanie interesów środowiska osób niepełnosprawnych.	59	49
2	Oddział Rejonowy PCK	Ul. Hallera 1a, 84-200 Wejherowo	Rozpowszechnianie wiedzy o pierwszej pomocy oraz organizowanie akcji charytatywnych oraz kształtowanie postawy humanitarnej w społeczności lokalnej.	496	41
3	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów	Ul. Pucka 9, 84-200 Wejherowo	Poprawa warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi oraz organizowanie życia kulturalnego i artystycznego emerytów, rencistów inwalidów, reprezentowania ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich problemów wśród społeczeństwa.	872	64
4	Polski Związek Niewidomych koło Wejherowo	Ul. Of. Piaśnicy 22, 84-200 Wejherowo	Spoleczna integracja, rehabilitacja, wyrównywanie szans w dostępie do informacji, edukacji, zatrudnienia i szeroko pojętej aktywności społecznej, a także w celu ochrony ich praw obywatelskich osób niewidomych i słabo widzących. Reprezentowanie członków wobec organów naczelnych państwa, administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz innych instytucji.	161	160
5	Integracyjne Stowarzyszenie Sportowe „START”	Ul. Gdańska 30, 84-200 Wejherowo	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu na rzecz osób niepełnosprawnych, integracja i rehabilitacja poprzez systematyczne ćwiczenia fizyczne i uprawianie sportu, podnoszenie poziomu psychofizycznego niepełnosprawnych członków stowarzyszenia, udział w lokalnym i ogólnopolskim życiu sportowym, organizowanie imprez rekreacyjnych, sportowych i szkoleń.	67	54
6	Stowarzyszenie Przyjaciół Niestyszających	Ul. Sobieskiego 279, 84-200 Wejherowo	Działania na rzecz rozwoju i pełnej integracji społecznej osób z wadami słuchu.	86	20

7	Stowarzyszenie „Amazonki”	Ul. Jagalskiego 10, 84-200 Wejherowo	Poszukiwanie form i metod pełnej rehabilitacji fizycznej, psychicznej kobiet po leczeniu raka piersi, rozłączanie opieki nad kobietami oczekującymi na leczenie chirurgiczne i wspomagające, prowadzenie poradnictwa, szerzenie wiedzy o chorobie nowotworowej.	42	42
8	Polski Związek Głuchych koło Wejherowo	Wejherowo Ul. Ofiar Piaśnicy 22	Zrzeszanie, rehabilitacja osób niesłyszących i osób z uszkodzeniem słuchu oraz ich integracja ze środowiskiem osób słyszących wspólnie rozwiązywanie problemów oraz działania w kierunku wyrównywania szans rozwojowych, edukacyjnych, zawodowych i społecznych.	70	70
10	Stowarzyszenie „AMAZONKI”	Ul. Mickiewicza 19, 84-230 Rumia	Rehabilitacja psychofizyczna kobiet w trakcie i po leczeniu raka piersi oparta na zasadzie samopomocy.	39	34
11	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów	Ul. Mickiewicza 19, 84-230 Rumia	Poprawa warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi oraz organizowanie życia kulturalnego i artystycznego emerytów, rencistów inwalidów, reprezentowania ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich problemów wśród społeczeństwa.	648	160
12	Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „SENIOR”	Ul. Grunwaldzka 59, 84-230 Rumia	Uczestniczenie w rozwoju kultury fizycznej, upowszechnianie rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej, rozwijanie działalności prowadzącej do utrzymania i podnoszenia sprawności fizycznej osób w wieku emerytalnym i niepełnosprawnych.	88	30
13	Stowarzyszenie Społeczności Lokalnej „WSPARCIE”	Ul. Parkowa 5, 84-240 Reda	Działalność publiczna na rzecz poprawy warunków życia społeczności powiatu wejherowskiego	47	47

14	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów	Ul. Łąkowa 59, 84-240 Reda	Poprawa warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi oraz organizowanie życia kulturalnego i artystycznego emerytów, rencistów inwalidów, reprezentowania ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich problemów wśród społeczeństwa.	318	147
15	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „NADZIEJA”	Ul. Topolowa 1, 84-218 Łęczycze	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, ochrona i promocja zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych.	50	50
16	Choczewskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „PROMYK NADZIEI”	Ul. Bałtycka 2/2, 84-210 Lubiatowo	przekazywanie wszelkich informacji dotyczących uprawnień dla osób niepełnosprawnych, przepisów prawnych dotyczących przyznawania rent, rent socjalnych i rent rodzinnych, wniosków o dofinansowanie na bariery architektoniczne, sprzęt rehabilitacyjny, turnusy rehabilitacyjne, pomoc jw dowiezieniu do ośrodka rehabilitacyjno – sportowego dla osób niepełnosprawnych, prowadzenie działalności w zakresie edukacji, oświaty i wychowania osób niepełnosprawnych oraz osób pracujących z nimi. Rozwijanie kontaktów ze środowiskiem lokalnym międzynarodowym, kształtowanie różnorodnych form współpracy i wspieranie osób niepełnosprawnych, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działalność na rzecz integracji europejskiej, lokalnej i innej. Nawiązywanie współpracy z innymi fundacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami, które również zajmują się osobami niepełnosprawnymi. Prowadzenie działalności na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Prowadzenie działalności na rzecz osób chorych, niepełnosprawnych w zakresie pozyskiwania środków na diagnostykę, leczenie, rehabilitację.	400	400
17	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Wspólna Ścieżka”	Ul. Wejherowska 24, 84-207 Kołeczkowo	Wszechstronna pomoc w rozwoju osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży poprzez edukację, rehabilitację i integrację.	55	30

18	Towarzystwo Osób Niepełnosprawnych „TON”	Ul. 10-Tego Marca 11, 84-242 Luzino	Wsparanie inicjatyw osób niepełnosprawnych w dążeniu do poprawy warunków materialnych społecznych oraz służących wyrównaniu szans ich i ich rodzin, zrzeszanie osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych dla wzajemnej pomocy w zakresie szeroko pojętej rehabilitacji osób niepełnosprawnych,	80	78
19	Koło Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego	Ul. Mickiewicza 22, 84-242 Luzino	Poprawa warunków życiowych i zdrowotnych, zwiększanie uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, zawodowym, kulturalnym, turystycznym i sportowym, likwidacja barier psychologiczno-społecznych osób ze stwardnieniem rozsianym.	69	52
20	Stowarzyszenie Świełlica Integracyjna „Skrzydło Antioła”	Ul. Of. Stuthofu 58/3, 84-242 Luzino	Integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi, popularyzacja możliwości i sposobów wspierania i rozwoju dzieci i młodzieży, uspołecznianie, wzajemna akceptacja różnic, dowartościowanie dzieci niepełnosprawnych., nabywanie nowych umiejętności, promocja regionu.	34	25
21	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Przystanek”	Ul. Wejhera 5/2 84-230 Rumia	Aktywizowanie, wspieranie oraz pomoc osobom niepełnosprawnym intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi w sferach społecznej, fizycznej oraz psychicznej, jak również wspieranie pozafinansowe osób niepełnosprawnych i ich rodzin w trudnej sytuacji życiowej, poprzez: inicjowanie i rozwijanie specjalistycznych form pomocy osobom niepełnosprawnym, integrowanie uczestników niepełnosprawnych w środowisku ich zdrowych rówieśników, propagowanie odpowiedniego stosunku do osób niepełnosprawnych i ich spraw, rehabilitację zmierzającą do rozwoju ogólnego (psychicznego, społecznego, fizycznego) osób niepełnosprawnych.	20	10
22	Stowarzyszenie ON i Osób Starszych „Żyj Godnie”	Ul. Derdowskiego 23 84-230 Rumia	Wsparcie dla seniorów, osób niepełnosprawnych i opiekunów.	20	13
23	Stowarzyszenie "Pomocna Dłoń"	Ul. Zawadzkiego 12, 84-240 Reda	Zrzeszanie osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem w zakresie szeroko pojętej kompleksowej pomocy	60	50
24	Wejherowskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem	Ul. Sobieskiego 279 84-200 Wejherowo	Stowarzyszenie osób fizycznych nakierowanych na lokalną społeczność Głównym celem Stowarzyszenia jest przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji społecznej oraz wspieranie aktywności społecznej obywateli.	19	14
RAZEM				3.800	1.640

III. Analiza SWOT

W celu oceny potencjału wewnętrznych zasobów powiatu wejherowskiego, członkowie zespołu posłużyli się metodą analizy SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

Mocne strony (wewnętrzne):

1. Zainteresowanie władz samorządowych oraz instytucji rozwiązywaniem problemów osób niepełnosprawnych,
2. współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. tworzenie programów i projektów długoterminowych skierowanych do osób niepełnosprawnych, pozyskiwanie środków finansowych z budżetu państwa na działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów,
4. istniejące organizacje i stowarzyszenia pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, dofinansowania ich działalności w ramach grantów i środków PFRON,
5. większa świadomość społeczna mieszkańców dotycząca niepełnosprawności,
6. większa świadomość osób niepełnosprawnych o ich uprawnieniach,
7. dobre kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych,
8. udzielanie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych oraz dofinansowań do likwidacji barier funkcjonalnych i turnusów rehabilitacyjnych,
9. prowadzenie programu opieki wytchnieniowej z uzyskaniem dofinansowania z dotacji rządowej,
10. dostęp do poradnictwa specjalistycznego w ośrodkach miejskich (psycholog, radca prawny w PCPR, MOPS),
11. dostępność do szkolnictwa specjalnego w powiecie oraz dobra oferta edukacyjna w tych jednostkach (internat, dowóz),
12. zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
13. funkcjonowanie domów pomocy społecznej różnego typu,

14. funkcjonowanie środowiskowego domu pomocy, warsztatów terapii zajęciowej i sukcesywny rozwój ich działalności.
15. Podjęcie przez Zarząd Powiatu Wejherowskiego działań zmierzających do uruchomienia środowiskowego domu samopomocy dla osób ze spektrum autyzmu.

Słabe strony (wewnętrzne):

1. Występowanie niedostatku wśród społeczności osób niepełnosprawnych powiatu wejherowskiego,
2. zbyt mała ilość środków finansowych na realizację działań pomocowych i profilaktycznych,
3. brak domów dziennego pobytu dla niepełnosprawnych,
4. niewystarczająca liczba miejsc w warsztatach terapii zajęciowej i środowiskowym domu samopomocy,
5. brak instytucji całodobowych zapewniających pomoc osobom z autyzmem, brak ŚDS dla osób niepełnosprawnych z autyzmem,
6. niedostateczna oferta wytechnieniowa dla rodzin osób niepełnosprawnych (rodziny wspierające i pomocowe dla osób niepełnosprawnych, niewystarczająca liczba dziennych ośrodków wsparcia, dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych niepełnosprawnych, niedostateczna liczba wolontariuszy, brak asystentów osób niepełnosprawnych w ofercie pomocowej jednostek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych),
7. brak mieszkalnictwa chronionego i wspomagane dla osób niepełnosprawnych,
8. niska świadomość społeczna, związana z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych,
9. słabo rozwinięte potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie podejmowania pracy,
10. brak efektywnego systemu, zapewniającego zatrudnienie osób niepełnosprawnych,
11. słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej i niska aktywność w tym zakresie,
12. bierność, bezradność, również postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych,
13. niewystarczający system zachęcania pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych,
14. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych,
15. niedostateczna informacja o instytucjach i ich ofercie dla osób niepełnosprawnych (brak jednolitej powiatowej bazy danych o formach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów),

16. brak pozaustawowego systemu ulg i możliwości korzystania z oferty instytucji sportu, kultury, rekreacji na preferencyjnych warunkach dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów,
17. brak wsparcia dla byłych uczestników warsztatów terapii zajęciowej,
18. niedostateczna ilość środków na dofinansowania z funduszy PFRON,
19. niski udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
20. niedostateczna oferta nieodpłatnej pomocy usługowej dla osób niepełnosprawnych,
21. słaby dostęp do nieodpłatnych usług rehabilitacyjnych,
22. brak systemowego wsparcia instytucjonalnego dla osób niepełnosprawnych,
23. niski współczynnik udziału organizacji pozarządowych w konkursach i projektach rządowych, unijnych.

Szanse (zewnętrzne):

1. Współpraca pomiędzy powiatem a gminami w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych,
2. aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych przez społeczność lokalną,
3. akceptacja i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. tworzenie zakładów pracy chronionej, ZAZ na potrzeby zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
5. rozwój sektora ekonomii społecznej i wolontariatu,
6. wzmożona polityka Państwa ukierunkowana na problemy niepełnosprawnych – środki z PFRON,
7. zwiększenie liczby instytucji i organizacji, zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych,
8. szkolenia dla rodzin osób niepełnosprawnych w zakresie skutecznego sprawowania opieki,
9. aktywizacja społeczności lokalnej w sprawy osób niepełnosprawnych, tworzenie grup samopomocowych i wsparcia,
10. programy rządowe, skierowane do osób niepełnosprawnych,
11. okresowe badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie z udziałem poszczególnych gmin, dostosowanie oferty pomocowej do rzeczywistych potrzeb i integracja działań w tym zakresie,
12. rozwój mieszkalnictwa chronionego i wspieranego dla osób niepełnosprawnych,
13. stworzenie jednolitego systemu kierowania osób niepełnosprawnych do ośrodków wsparcia.

Zagrożenia (zewnętrzne):

1. Wykluczenie i marginalizacja osób niepełnosprawnych,
2. zaniedbania opiekuńcze wobec osób niepełnosprawnych przez rodziny, potencjalny wzrost pensjonariuszy DPS,
3. niespójne i niestabilne przepisy prawa w obszarze rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
4. ograniczone środki finansowe na realizację działań pomocowych,
5. istniejące w dalszym ciągu stereotypy na temat osób niepełnosprawnych,
6. mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

IV. Cele i zadania

1. Cel główny

Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami w powiecie wejherowskim poprzez zwiększenie ich udziału w sferach życia społecznego i zawodowego.

2. Cele szczegółowe

2.1. Rehabilitacja społeczna, zawodowa i prawa osób z niepełnosprawnościami:

Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy
<p>2.1.1. Umożliwianie osobom z niepełnosprawnościami sprawnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania</p> <p>1) Likwidacja barier funkcjonalnych.</p> <p>2) Zapewnianie osobom z niepełnosprawnościami sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.</p> <p>3) Zapewnianie usług opiekuńczych w miejscuzamieszkania.</p>	<p>Ad.1 liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się</p> <p>Ad.2 liczba osób, którym zapewniono wsparcie</p> <p>Ad.3 liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze</p>	PCPR/OPS
<p>2.1.2. Zwiększenie oferty wsparcia dla najbliższego otoczenia osób z niepełnosprawnościami (rodzina/opiekunowie)</p> <p>1) Zapewnienie opieki wytchnieniowej</p> <p>2) Organizacja szkoleń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami w zakresie opieki nad osobami zależnymi</p> <p>3) Dofinansowanie działalności organizacji pozarządowych, które zajmują się problematyką osób z niepełnosprawnościami w ich działaniach na rzecz aktywizacji rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności.</p>	<p>Ad. 1 liczba rodzin korzystających z opieki wytchnieniowej,</p> <p>Ad.2 liczba szkoleń dla opiekunów osób z niepełno sprawnościami, liczba uczestników w szkoleniach</p> <p>Ad.3 liczba dofinansowanych i zrealizowanych przedsięwzięć na rzecz aktywizacji osób z orzeczoną niepełnosprawnością i opiekunów</p>	PCPR/ OPS/ NGO/PUP

<p>2.1.3. Tworzenie warunków do utrzymania samodzielności osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1) Prowadzenie ośrodków wsparcia i rozwijanie oferty dla osób z niepełnosprawnościami w tych ośrodkach 2) Realizacja projektów wpływających na podnoszenie wiedzy osób z niepełnosprawnościami o przysługujących im prawach.</p>	<p>Ad 1 Liczba ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami Ad. 2 Liczba organizowanych projektów, liczba osób w nich uczestniczących</p>	<p>PCPR/OPS/ NGO</p>
<p>2.1.4 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1) Organizowanie lub współorganizowanie imprez/integracyjnych wspierających kształtowanie właściwych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami. 2) Wspieranie NGO w organizacji imprez o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym osób z niepełnosprawnościami. 3) Upowszechnianie dobrych praktyk na rzecz osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Ad. 1 Liczba zorganizowanych spotkań, liczba osób biorących udział Ad 2. Liczba wspartych przedsięwzięć realizowanych przez NGO, liczba osób biorących udział w tych przedsięwzięciach. Ad. 3 Liczba spotkań służących wymianie dobrych praktyk</p>	<p>PCPR/OPS/ WTZ/ŚDS/ PUP</p>
<p>2.1.5 Rozwijanie systemu opieki całodobowej i dziennej – jako wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin</p>	<p>1) Poszerzanie oferty wsparcia w postaci dziennej pomocy pozainstytucjonalnej. 2) Wspieranie prawidłowego działania istniejących placówek opieki dziennej i całodobowej.</p>	<p>Ad. 1 Liczba nowych ofert wsparcia pozainstytucjonalnego Ad 2 Liczba szkoleń pracowników instytucji wsparcia dziennego i całodobowego</p>	<p>JST/ PCPR/DPS/WTZ/ŚDS</p>

<p>2.1.6 Wspieranie osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług świadczonych w instytucjach</p>	<p>1) Stale zapewnianie wsparcia osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do informacji o usługach świadczonych w instytucjach publicznych. 2) Wspieranie działalności WTZ, ŚDS, DPS. 3) Wspieranie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami. 4) Wspieranie przedsiębiorczości osób z niepełnosprawnościami.</p>	<p>Ad. 1 Liczba szkoleń pracowników w zakresie dostępności, liczba przeszkolonych pracowników Ad. 2 Liczba ośrodków wsparcia, liczba uczestników, kwota dofinansowań Ad. 3 Liczba osób, którym udzielono wsparcia Ad. 4 Liczba projektów, przedsięwzięć organizowanych przez realizatorów samodzielnie lub w partnerstwie</p>	<p>JST/PUP/PCPR/OPS/WT Z/DPS/ ŚDS</p>
<p>2.1.7 Podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1) Prowadzenie kampanii informacyjnych i promocyjnych w zakresie praw i samozatrudnienia oraz korzyści z zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.</p>	<p>Ad 1 liczba kampanii i akcji promocyjnych</p>	<p>PUP</p>

V. Realizatorzy programu.

Realizatorami Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2022-2031 będą:

- 1) Samorząd powiatowy i samorządy gminne z powiatu wejherowskiego,
- 2) Starostwo Powiatowe w Wejherowie,
- 3) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie,
- 4) jednostki organizacyjne pomocy społecznej gmin powiatu wejherowskiego,
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie,
- 6) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- 7) domy pomocy społecznej będące jednostkami organizacyjnymi Powiatu oraz działające na zlecenie Powiatu,
- 8) ośrodki wsparcia WTZ, ŚDS,
- 9) organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych,

VI. Źródła finansowania.

Środki finansowe na realizację zadań będą uwzględniane w rocznych planach finansowych poszczególnych jednostek.

Jednostki i organizacje uczestniczące w realizacji programu będą aplikować o środki zewnętrzne na realizację właściwych sobie zadań określonych w programie.

Środki Finansowe na realizację programu będą pochodzić z:

1. budżetu Powiatu Wejherowskiego w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
2. dotacji budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
3. Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
4. funduszy europejskich,
5. środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych,
6. budżetów Gmin.

VII. Spis tabel

Tabela 1 Wydane orzeczenia o niepełnosprawności ze względu na przyczynę.....	5
Tabela 2 Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na przyczynę.....	6
Tabela 3 Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na miejsce zamieszkania w 2020 roku.	9
Tabela 4 Liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych oraz poszukujących pracy do ogółu zarejestrowanych w latach 2017-2020.	11
Tabela 5 Liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnością wg stopnia niepełnosprawności lub orzeczenia równoważnego w latach 2017-2020.	12
Tabela 6 Osoby z niepełnosprawnością wg przyczyn niepełnosprawności zarejestrowane w PUP Wejherowo w latach 2017-2020.	13
Tabela 7 Osoby z niepełnosprawnością wg wykształcenia zarejestrowana w PUP Wejherowo w latach 2017-2020.	14
Tabela 8 Kwoty wydatkowane na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu w latach 2017-2020 ze środków PFRON.....	15
Tabela 9 Turnusy rehabilitacyjne w latach 2017 – 2020.	20
Tabela 10 Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020.	21
Tabela 11 Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2017–2020.	22
Tabela 12 Bariery funkcjonalne w latach 2017-2020.	22
Tabela 13 Dofinansowanie w latach 2017–2020 w ramach Aktywnego Samorządu - Moduł I.	23
Tabela 14 Dofinansowanie w latach 2017–2020 w ramach Aktywnego Samorządu.....	24
Tabela 15 Wykaz projektów zrealizowanych w latach 2017-2020 w ramach programu „Wyrównywanie Różnic Między Regionami”	25
Tabela 16 Liczba osób umieszczonych w latach 2017- 2020 w domach pomocy społecznej z podziałem na rodzaj schorzenia.....	32
Tabela 17 Liczba osób umieszczonych w poszczególnych DPS w latach 2017- 2020.....	32
Tabela 18 Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu wejherowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych.	34

VIII. Spis wykresów

Wykres 1 Przyjęte wnioski w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności w latach 2017-2020 przez PZON.	4
Wykres 2 Wydane orzeczenia ze względu na stopień niepełnosprawności w latach 2017-2020 przez PZON.....	4
Wykres 3 Wydane orzeczenia ze względu na wiek osoby niepełnosprawnej w 2020 roku przez PZON w Wejherowie.	7
Wykres 4 Wydane legitymacje dla osób niepełnosprawnych w latach 2017-2020 przez PZON w Wejherowie.	10
Wykres 5 Liczba uczestników WTZ z podziałem na gminy (stan na dzień 31.12.2020r).	18
Wykres 6 Wysokość środków przeznaczonych na realizację programu w latach 2017-2020.....	24
Wykres 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą w podziale na gminy w 2020 roku.....	27
Wykres 8 Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z tytułu niepełnosprawności w podziale na gminy w 2020 roku.....	28
Wykres 9 Wysokość świadczeń opiekuńczych przyznanych przez gminy w 2020r.	30
Wykres 10 Liczba rodzin, korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w 2020 roku.	30